

Womhaj Bóh!

Cizklo 19.
13. meje.

Pětnik 10.
1900.

Serbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihicziščetni w Budyšcinje a su tam dostacž sa štwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Kantate.

Jakuba 1, 19. 20.

„Moji lubi bratija, njech kóždy cžlowjeł je spěšchny w pośluchanju, njespěšchny pak řecženju a ujespěšchny ř hněwu. Pšchetož cžlowřki hněw njeczini, řchtož pšched Bohom prawe je.

Kantate řeka: spěwajće! Spěwajće temu Knjeřej nowy řhěrlišch, pšchetož wón cžini džiwny! To je tón nowy řhěrlišch noweho testamenta, ewangelion wo Jeřom řhryščće, wo řchizowanym a horjeřtanjenym, kotrež pšches wuřwjecženje žiwjenja řchesečžijanow wobnowi, tak řo pšches wřchědne rořkacže a pokutu teho řtareho řadama se wřchěmi jeho řlymi řošćtami a řadosečžemi potepja a pšches wěru wřchědnje horjeřstawaju nowi cžlowjełojo, řiž w prawdosečži a njewinowatořči pšched Bohom žiwu řu.

Řruch tuteho noweho žiwjenja řo uam w džęnbniřchej epistolu pšched woczi řtaji. Tón nowy cžlowjeł po řhryřtuřžu je najprjedy spěšchny ř pośluchanju. Wón poślucha rady na Bože řłowo, kotrež chže tu řtaru řłosečž a řařakłosečž w nař wutupicž a Jeřuřowu cžichořč a pokornořč na jeje měřto řadžicž. Wón tež poślucha rady na dobru radu abo na wutrobne řamolwjenje bližřcheho. Cžlowřki hněw njeczini, řchtož pšched Bohom prawe je. Wón jenož řchłodži, nicžo njepomha. Najprjedy se řwójim hněwom Bohu do řastojuřtwa přchimařch. Jeho je wjecženje, wón chže řapłacžicž, jeho hněwej dyrbišch měřto dacž. Potom tež řebi měř řwojeje duřche řtařřřch. Škoro řadny

wot wřchěch hrěchow modlenju tak njerađžěła jako hněw. Raž na wichorowych dnjach řchłowronečž horjełetacž njemóže, řo by tam horjełach řwojeho Boha řhwalit, tak w hněwowych hodžinach tež modlitwa horje pšchincž njemóže. Wona řo pšchego řařo dele cžehnje a w njewjedrje duřche řo řaduřny. Ř temu ma runje w hněwje tón řtary řadama wofebnu móž. Štare pšches hnadu dolho řamřnjene hłubiny řo wocžinja. Wřyblicžki řo řchroblja nuts pšchincž, kotrež běchu hewak twjerdže řwjařane a njęmędžachu ani cžišche řo wo durje řlepacž. Ř řak rucže w cžarřach, hđžež řmy řapřrjeni bjes modlitwy, řo wone do řkutka řtajeja! Potom pak je pšchepořdže. Wofeň je bōřny řapaleny, ale řo cžęžko wuharņje. Guřto dyrbimy měřazny, haj, řěta dolho woplacacž, řchtož řmy na jenym dnju hněwa řkucžili. Wřmimy teho dla w řtajnym dopomņnenju na Božu lubořč a řęčępliwosečž, na Jeřuřowu cžichořč a ponižnořč řłowo nařcheho w duchownym žiwjenju tak řhonjeneho řapōřchłola horje ř cžichej myřlu: Njech kóždy cžlowjeł je spěšchny ř pośluchanju, njespěšchny pak ř recženju. Dyrbišch řwojemu bratřej, kotřnyž je na tebi hrěřchil, dacž ř řecžam pšchincž. Njeřmęřch jemu ř wichorom řwojich řkōřžbow a porokow hubu řamřnyčž. Raž řami dyrbimy bližřcheho řamolwicž, derje wo nim řecžecž a wřchitko ř řęřřchemu wobrocžicž, tak tež dyrbimy wotewřjene a řęčępliwę wucho měčž řa jeho řamolwjenje. Haj, dyrbimy řo wjeřelicž, hđnyž řo wón řamolwicž abo řamo praweho cžinicž móže. Rač řmy hižo nękotręžłuliz se řwojimi porokami pohłušchili, a potom řmy pšchepořdže řhonili, řo mějeřche řo ta węž

czijeze hinaf, jako bęchmy w horzoczje wopschijeli. Po tajkim kšchesczjaniska luboscź klyšchi w tajkich padach rad drugeho, prjedy dnyli kama rēczi. A rēczenju dyrbišch nje- spěšchny bycz. Luby kšchesczjano, prěnje, sčtož wot wětra nadute morjo t brjoham cziska, je t wjetšcha jeschcz. a prěnje, sčtož sapyrjena wutroba bližichemu napscheczivo mjeta, je t wjetšcha hišchje hórje hacž jeschcz. „Ale“, ty kso praschesch, „kať dha dyrbju wutrobu, tutu kšrobku a njeměrnū wěz, w tajkich hodžinach swjasacz? Sčto dyrbju sapyrjecz, hdyž nutškach sčte mykliczki kso psches kwoje mjese waleja?“ Stary Ketterheim je pscheczivo hněwej trojaku radu dať: Hdyž kso roshnēwať, dha dyrbišch najprjedy wschitke knesle liczicz, kotrež mašch na kwojej drascze, potom ABC je sady t hlowny prajicz a skōncznie prawje nutrnje kswjaty Wōtczenasch spěwacz — a nētk hake wotmolwicz! Prěnej dwē klowje stej dobrej, ale pošklednje je najlěpšche. Njerēcž we wažnych naležnosczach, njerēcž wošebje w jahorjennych mjehšchinach žane klowczko, kšiba kso njejšy prjedy t najmjehšcha wōkomiknjenje se kwojim knjesom porēcžal. Wty kso napscheczivo stawam wěscze mjese prawišcho sadžeržimy, hdyž kmy prjedy pola kswjateje hlowny pobyli a kšebje kšamych jako jeje stawy sacžuli. Najscha hlowna w njebju kswōj staw sa kšobu czehnje. Samjen.

Puczowanie po Božim pišknie

abo

lajle mykšle nadendžech, Bože klowo czitajo.

Podawa kšwěrnū czitať „Pomhaj Wōh-a“.

(Potracžowanje.)

1. knihi Wōsfažowe, 9. staw.

Bo Božich klowach w 14. sčtucžy kšměny swěrjata, kotrež kso naschemu žiwjenju straschne abo nam hewak sčkōdne, sabicz a tež se semje wutupicz.

Ma-li kso saraženje człowjeka se kšmjercžu wjeczicz, dofelž je kso se saraženjom Boži wobras w człowjeku womasal, dha je tež bješe wscheho dwēla wēste, kso njemōže tute wjeczenje wufonjecz kōždy, kaž kso jemu wufdanje, ale kso je to jeniczžy wschynosczi porucžene, wot Boha postajenej, kotraž je knamjo Wōjškeho prawa a Wōjškeje krasnosczje.

Tale kasnja je t dobom sałožk wscheho wschēdneho a knježel- sčeho prawa. Njehajšche-li Wōh wjazy człowjestwo jahubicz, dofelž je hrěschnoscz człowjeka pschinaroždžena, dha dyrbjesche psches kasnje a prawa wscho sčte jahaczicz, kso njemōhle kso bjes mjesow daloko roškēricz, a tak sakladny kamjen položicz, na kotrymž mēlo kso człowjestwo po Božim porjadku natwaricz.

Nētko pak seže t mojih klowow spōsnali, kso ja žiwjenje lubuju; duž czinčje, kaž kšym wam porucžil: roškōczje a plōdžczje kso a pschilporjeczje kso na semi, kso by waš mjese bylo na njej.

A Wōh džesche t Noachej a t jehō kšynam t nim, kso bychu se klowom šonili jehō radu (8, 21 atd.) a kso by kso psches kwoje kswjatoczne kšlubjenje jim swjasal, kso bychu tak prawe dowěrjenje do jehō hnady, sažo kso wrōczazjeje, mēli:

Slaj, ja czinju t wami mōj kšlub a t waschim kšymjenjom po waš a se wschitkimi žiwymi swěrjatami, kotrež kso pola waš, wot ptakow, wot škota, wschitkich swěrjatow na semi, kotrež kso pola waš, wot wschitkeho, sčtož je t wami t kaschczja sčlo, a wot wschelafje swēriny na semi. A ja czinju mōj kšlub t wami, kso njedyrbi nihdy dale wjazy wschitko czēlo t liježnyymi wodami skōnczowane bycz, a njedyrbi dale wjazy semja t liježnu sčazena bycz.

A Wōh džesche: To je knamjo, widžomne sarufowanje, kšluba, kotryž kšym czinil mjese kšobu a mjese wami a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami, kotrež kso pola waš, hacž do wēcžnosczje, sa wschē czahy, doniž se kšwětom na kōnz njeponđže.

Swoju tuczel je kšydom barbow kšym do mrōczelow itajil, jako nowy, dotal hišchje njebywazy podawť w mojej pschirodže; tuczel budže knamjo mojego kšluba mjese mnu a mjese wami.

Tuczel nastawa na czēmnych mrōczelach, hdyž kšlōnzō se kšwojimi pruhami psches deščezowe mrōczjele kšwēczi; tak ma czi předomacz, kso je njebjeske swōlniwe, kso se semskim sapsesch. Tuczel je wu- pschestrjena mjese njebjom a semju; tak kšewi mēr a pokoj mjese Bohom a człowjekami; wona kšaha po wschēm njebjeskim wōblukom. Tak kšewi kso Boži hnady kšlub, kotryž kšaha po wschēm człowjestwu.

Bo liježny wuhladachu człowjekōjo prěni ras tuczel na njebjeskim wōbluku a na mrōczelach; t teho nješkleduje, kso kso do liježny njeje deščczika sčlo, ale kso bēsche powētr do liježny hinašchi, dnyli po njej; pschirodospytne wēdomosczje nam sa to kšwēdcza, kso je kso klima na semi po liježny wschōn pschemēnil. Tuczel, barbojty kšlyšchcz wuhhadžazeho kšlōnzja t wotthadžazjeje mrōczneje nozy, nastawa po pschirodžinych sčtonjach t pomozu powētra a wodny a kšwētkla; tola to nam ničō njeopofasa pscheczivo temu, sčtož kso nam tu powjeda wo jehō wuhhadže a wo jehō samyšklu. Pschetož pschirodžene sčtonje kso postajene psches Boha, a maja kšwoju pošklednju pschicžinu a kšwōj poškledni samyškł t tym, kso sčjednocza pschirodu a hnady do Božich wotphladanjow je wschēm kšwětom.

A Wōh džesche dale:

A t tutym knamjom maja wasche a moje woczki, wasche a moje wyškłe kso jetkacz: stanje kso, kso pschilwjedu mrōczjele, macze moju tuczel widžecz w mrōczelach a macze kso t tym dopomnicz na moje kšlubjenje a macze kso t nim spōfojecz.

Pohladažy na tuczel, na sarufowanje kšwojeho kšlubjenja, spomnju na mōj kšlub, kotryž je mjese mnu a mjese wami a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami wschelafeho czēla, a njebudu wjazy pschicž dacz liježny, kso by wschitke czēlo skōnczowala.

Tehole samyškla dla budže moja tuczel w mrōczelach, kso bych, jako wy na nju pohladacz, tež ja na nju pohladal, a jako wy na mōj kšlub spominacz, tež ja spomnil na tōn wēcžny kšlub mjese Bohom, kotryž njeje jako człowjek, kso by kšah, ani jako człowški kšym, kso by kso nēcžeho kať, a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami wschitkeho czēla, kotrež je na semi.

A tež džesche Wōh tšeczi ras t Noachej: To je knamjo kšluba, kotryž kšym sčzinil mjese mnu a mjese wschitkim czēlom na semi.

Krašny to muras, muras połny žiwjenja sa wulfotnu wěrnoscž, kso kso Bože knamjenja sa jehō kšlub, na kotrychž je wōn kšwōj kšlub sałožil, prawdžite nošcherjo jehō hnady, kso nimaja jeniczžy psched człowjekami, ale kso maja tež psched nim kšamym mōž a wažnoscz. Njepschemēnjomny wschaf žaneho noweho dopominanja njetrijeba; a tola kso knamjenja sa jehō kšlub wērne a prawdžite kšewjenja jehō hnady, wone njejšy pschilpadne, po wschēdnej woli wubrane knamjenja, kotrež hake bychu t człowjekom nēščto byle.

Wōh kšewi tu jara wschelaforje kšwoju dobročiwoscž a wu- kšywa kšwoju kšmilnoscz t wošebitym wješelom, podobnje maczeri, kotraž sašlobjenemu džēcžu t mnogimi lubošnyymi kšlowami rēczi a luboscžiwje t nim žortuje, doniž wone skōnczuje na pšatanje nje- sabudže a dyrbi kso sažo na nju poškmetacz.

(Potracžowanje.)

Sčto bē tōn mordar?

„Palenz je walenz.“ To stare pschilowlo kōždy Šerb knaje.

A nēchtōžkuli t temu pschilstaji: To prajidmo jara t kšaha rēczi a dyrbjalo rēnišche bycz. Abō chze drje sčto prajicz, kso wono žyłu hrosnotu psched woczki staja, kiž t palenza stupa, kaž wohidnoscz t hele?

Wěrnō wschaf je, kso tež palenz bjes wužitka njeje, hdyž jōn t rošumom wužiwasch. Ale tež to je wěrnō, kso w nim t bjesdna duch kšaha, njepscheczal człowjeskich duchow, a pschekasny wschēch, kiž, jahywschi pschilhōdneje mērny, njewjedza, hdy maja došč.

A tohož je sčtrasczny kšafanz došahnył, nad tym je potom t tyranskim knjesom a jehō w kšurownych rječasach džerzi, t kotrychž kso wuwicz a wudrēcž bjes Božeje pomozu nihdy mōžno njeje.

Se knano mjese wami nēchtō, kiž njeje se kšwojimaj woczomaj tajkeho pjaneho widžal, kotrehož pschekšlyny duch palenza tšchahy a torha a jemu człowšku nadobnoscz tak sedrēje, kso je nam hrosno?

Alch, kso bych tola sčto potutnych jashkow mēl, kso mōhl wopilžow t puczja jich sčazjenja sarwōczicz!

Alch, so móhl stróžate słowa, wožebje mlódemu splahaj, do wuschow hrimacž: Pijesch-li, njeprchepaš božedla měru a mjesu, abo težich w djašowych želejach hanibny šajaty, přjedy hacž pytnješch!

Nětotřizkuli šu i rěčemi, fiž móža wottrašchicž, šynišchi dnyžli ja.

Či njech wšchěm žaloscž a hubjenstwo wopitnych ludži k woblicžu dzerža, njech k strósbemu žiwjenju i krutoscžu rěčža! Njech wuloža cžěbnoscž a tyšchnoscž, hubjenstwo, horjo a šchiz, fiž šo i palenzom štuca!

Al žohnuj jich słowa njebjeski wótz! —

Mapišmo tuteho špiša rěka: Šchtó bě tón mordar?

Přjedy hacž na tole přašchenje wotmolwju, šdželu tu hišchěže se šwojich nashonjenjom podawki, i kotrychž šo widži, kak helsteje přchemozy wopikštwó dobyčž wě.

I.

Pšched lětami šnajach mlódzenza, šyna cžěbnije a nadobneje šwójby. Tón běšche w džěczazyh lětach nanej a macžeri radoscž, podobny na mlódu jablonku, fiž lubojnje kčěže a lubi wješeke plódy.

Šako bě wotroštl, pšchindže do šawjednych towaršchom. Š nimi wón mjelcžo staršchaju šchleńčkowacž pocža, a po nēcžim i lipanja do picža šaje. Al šo bě nan šhlamač, a mějesche wšchelafi palenz, bě štrachna wěž, šawjedna šynej džěń jako džěń, hdyž bě šebi jeho nan k pomozu do šhlamow wšaf.

Hdyž staršchaj pytnjšchaj, do šajkich nješbožownych pašlow je jeju lubny šyn panyl, přjedy tak dušchny a pošny nadžije, chžyšche šo jimaš wutroba puknyčž. Al w stróželach tyšchnaj rěčšchaj, proššchaj, hrožšchaj, kaž wjele je jenož pobožnym wutrobam móžno.

Šaj, na šhwilu jemu drje nanowe štyški a macžerne šynš k wutrobje džěchu. Al to mjelcžo šajrane bě hušto šašo pšches jeho móž. Wospjet wutrobnje wabjeny šakla wón pšched nimaj palenz a šlubi na ruku: Nihdy wjazny žaneho njewoptam; na nihdy niz!

Al tohož je škažer cžłowjekow pod kwatlu štkóžil, teho wón jateho džerži.

Pšched nim běšche tež tutón šlaby, a dnyš a dnyš i nowa do blóta wopikšow wjasny.

Duž radžšchaj šebi štyšniweš staršchaj na wšchelafu pomoz, hdyž jimaš staroscže wo šyna špacž njedachu.

Al škóncžnje wuradži nan: Šaž šym hižo prajil, šhlamačstwo ša njeho njeje. Hdyž šebi něchtó po palenz abo kognak, arak abo rum pšchindže, jemu pšchezo šašo palenzowa wón do noža cžehnje a jeho i mozami šmota. Dajmoš wboheho cžłowjeka i domu.

Al šchto i nim? Šsnadž drje by šo pišarštwu hodžil. Šakub šo w měscže i telko radnym i knješami šnaje. Šnadž móhl tón jemu pola nich pišaršku škluzbicžu wucžinicž, a šebi jeho do domu wšawšchi, by jeho tak štajnje na kruteš wotežžy měl. Š naju mozu nad nim je šónž.

Al kaž bě nan poštajil, tak tež šu.

Šakub bě jeju najšaršchi šyn. Wón běšche wucžer wědomoscžow natury na wulkeš Budyškej šchuli; muž štatneje myšle a kruteje wole. Tón i luboscže k nanej a macžeri a tež je želnocže k bratreš tuteho do wušdy wša.

Al ša něšchto cžaša bě tak, jako by wěž na lěpšchim pucžu byla. Duž pomyšli šebi bratrowy pašnyč a wodžer, šo by kručže šezehnjenu wušdu popušchěčičž móhl.

Al to mějesche šty šónž.

Dolho njetrajesche, a Šakub šo stróžizy do teho pšchindže, šo je nimale njemóžna wěž, škradžneho wopikža dopašč.

Woštajmy nadrobne wuloženje wo tym, kak je palenzowny picž i pošutu šawróčil, a dale šašo njeducheš na šebi knješicž dal.

Jenož jenicžki nješkutł wam pšched wocži šaju, na kotrymž móžecže widžecž, šajku ma wopikške chžycže žalóšnu móž.

Bratr Šakub bě, šchtož hižo prajach, wucžer wo štwórbinyh wědach. Duž dnyšjesche mjěš druhim šobu wo šwěrinje wucžbu dawacž, wo wšchitkim, šchtož lěta, plúwa, běha a po šemi lašy. Šako wuštožny pšchirošpytnik mějesche wón pošne šhamory šatšanyh šchleńčow, a w nich morjene jeschěžerzy, šmijžy, hady a druge wohidne waki. Al šo te šhnik njebychu, bě na nje špirituš lath. —

Šunu dnyšjesche wón na šty dny precž. Šlaj, šchto dnyšjesche

pytnješ, šo domoj wróčiwšchi? Šchto bě? Štalo šo běšche, wo cžimž šo žanemu cžłowjekaš nihdy šoniko njeby.

Šadoscž po palenzu běšche nješbožowneho bratra pšchemóhla. Šsebi žimeje rady njewjedžo, bě wón i wohidnyh wafow špirituš wupil! —

II.

Četo pošdžicho šubletku šejnach, i kotrejž bě njemalo hórje. Nješudžmy paš ju, dokelž je dawno na prawdže Božej.

Ča běšche i woprědka rjana kaž nahladna knjeni, tež cžila a cžerstwa a bohata, a jeje mandželški bě wubjerny muž. Al pšchitym njeběšche šdata a horda, kaž nětotřizkuli rjane a bohate žony šu. Běšche tež cžicheho wušchnja, cželedži darniwa a pšchecžimo šhudym šmilna. Njebě to wulke cželne a duchowne šbože?

Al tola bě wona pšchi wšchěm tym šbožu hubjena wboha. Šaj hubjena wboha, šlaj, šla wafa, i palenza wulehnjena, mějesche nad nej škažeršku móž. —

Hdyž hišchěže njeběšche na žěntwu byla, bě jej šnjercž macžerku wšala. Al nanej šady šhribjeta bě dnyš a dnyš palenza šrěbla, hdyž mějesche ša cželedž natocžicž hicž.

Nan wšchaf bě malohdy cžišteje šlowy. Šak móhl šo dohladacž, šo bě cžiwicžka, w kotrejž bě cželedžiny palenz, hižo šašo na dno, přjedy hacž by to šchto rjetł? Al kak drje móhlo jemu to do myšlow pšchicž, šo jeho ludžom tak nadobna šejna škradžu i picžolki točži? Njebny šo šoždy raš šchakla kaž i hrošu, hdyžkuli bě šmótra abo na šwašbu družka, hdy by jej šmótr abo šwašar palencžka pšchupil. Al k njewjescže šroscžo, šakcže kaž šaroniška róža.

Šo paš je jědojta wafa w tej kčěžajezej róži, šchto by to prajil?

Nadobni nawoženjo šhodžachu wo nju, a nan ju se šwojeho šubla na wulke šublo nadobnemu mlódzenzej wuda.

To běšche buncžaty šemjanski šwaš.

(Štónčenje pšchichodnje.)

Wšchelaf i blisła a i daloka.

— Šjecži džěń šwjatkow pošodnju budže šo bibliški šwjedžer w Michalškej wošadže w Budyšchinje šwjecžicž. Na šerbskim kemschenju budže přědowacž knješ šarar lic. theol. rycžer šhyncž i šetliž a na němškim kemschenju knješ diakonus Šölčž i Draždžan. Tónle šwjedžer chže nam i nowa k wutrobje wješčž to prašchenje: „Šchto je nam našcha biblija?“ Njech šo Šserbja w bohateš licžbje na tutón wážny šwjedžer šěńdu! Dokelž je šo šwjedžer na šjecži šwjaty džěń šwjatkow pošožil, šmėje tež šoždy wulku pšchiležnosč.

— Šobocžne šerbske bibliške towarštwó je šandženu njedželu ššhadžowanje w Budyšchinje mělo. Wážne wuradženje je šo mělo wo cžišchěžu noweje šerbskeje biblije i wjetšchim cžišchěžom. Tónle cžišchěž šo nadžijomnje k lětu šapocžnje. Wš Šserbja dnyšim našchemu šakštemu bibliškemu towarštwu wutrobnje džakowni byčž, hdyž widžimy, kak wone na našche šerbske pošřebnosče džiwa. Šajti wudawł je jara drohi a bibliške towarštwó dnyš wulke wopory pšchijescž.

— Šswjedžer ša šwonšowne mišionštwó šmėje šo lěšpa w Nješkwacžidle. W šwojim cžašu pošamy nadrobnišche wošjewjenja.

— Nowy 3. naklad biblišchich šlawišnow wot k. Bartka je pšched krótkim wušchol. Wušitł tyšle knihow wožebje w tym wobšteji, šo šu šlawišny na lěweš štronje w němškej a na prawej w šerbskej cžišchěžane. Šniha ma wulšotnje rjane wobrašy je šwjatnyh šlawišnow a tež šhartu wot Šaláštiny. Čžišchěž je šo wuštožnje wuwjedł wot knješja Šsmolerja. Wš tež wožebje tule knihu knješam wucžerjam k temu pošucžimy, šo bychu šerbskim džěczom w nich cžitacž dawali, šo bychu šerbske cžitanje šterje a lěpje nawulli.

— Hdyž i radoscžu pšched krótkim lubym cžitarjam šjewichimy, šo je roškora dla wólby primarija w Šlamjenžu i tym k měrej pšchishla, šo je žyrtwinaš wyschnosčž protest pšchecžimo wólbye kn. diakona Grafa ša primarija šacžibla a wólbu ša placžazu wušprajila, a šo šmėje šo šapokasanje noweho knješja duchowneho hižo pšchichodnu njedželu, je měš šašo i nowa kaženy. Nowy protest je šo pšchecžimo tej wólby šapokožil pošla knješow ministrom, kotřiž maja pošlednje a najwjšchšche roškudženje. Duž dnyš šo šapokasanje i nowa wotštorčicž. Wobžarowacž je to teho dla wutrobnje, dokelž žyrtwinaški měš pošdla cžerpi a dolho traje, přjedy hacž šo žolmy šašo šlehnu.

